

Bruxelles, 9. prosinca 2022.
(OR. en)

15818/22

CORDROGUE 83
SAN 655
COHOM 154

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Na datum:	8. prosinca 2022.
Za:	Delegacije
Br. preth. dok.:	15227/22 + ADD 1
Predmet:	Zaključci Vijeća o pristupu utemeljenom na ljudskim pravima u politikama o drogama

Za delegacije se u Prilogu nalaze Zaključci Vijeća o pristupu utemeljenom na ljudskim pravima u politikama o drogama, koje je Vijeće (pravosuđe i unutarnji poslovi) odobrilo na 3920. sastanku održanom 8. prosinca 2022.

Zaključci Vijeća o pristupu utemeljenom na ljudskim pravima u politikama o drogama

Vijeće Europske unije,

PODSJEĆAJUĆI na to da je cilj Strategije EU-a u području droga zaštititi i poboljšati dobrobit društva i pojedinaca, zaštititi i promicati javno zdravlje, osigurati visoku razinu sigurnosti i dobrobiti široj javnosti te povećati pismenost u području zdravlja¹ i da se ona temelji na međunarodnom pravu, među ostalim međunarodnim konvencijama o kontroli droga koje čine međunarodni pravni okvir globalnog režima u području kontrole droga, kao i na međunarodnom pravu o ljudskim pravima;

PODSJEĆAJUĆI na predanost koju je EU u svojoj Strategiji u području droga izrazio jačanju međunarodne suradnje s trećim zemljama, regijama, međunarodnim i regionalnim organizacijama te suradnje na multilateralnoj razini radi ostvarenja pristupa i ciljeva te strategije, među ostalim u području razvoja, te jačanju uloge EU-a kao globalnog posrednika za politiku o drogama usmjerenu na ljude i ljudska prava;

PODSJEĆAJUĆI na to da je cilj Strategije EU-a u području droga doprinijeti smanjenju potražnje za drogom i opskrbe drogom te suočavanju sa štetnim posljedicama zbog droge putem integriranog, multidisciplinarnog i uravnoteženog pristupa utemeljenog na dokazima koji uključuje perspektivu rodne ravnopravnosti i pravednosti u području zdravlja²;

PODSJEĆAJUĆI na završni dokument s izvanrednog zasjedanja Opće skupštine UN-a iz 2016. o svjetskom problemu droga, u kojem se preporučuje promicanje dobrobiti društva u cjelini razradom učinkovitih strategija prevencije utemeljenih na znanstvenim dokazima koje su prilagođene potrebama pojedinaca, obitelji i zajednica u okviru sveobuhvatnih i uravnoteženih nacionalnih politika o drogama, i to na nediskriminirajućoj osnovi³;

¹ Cilj, temelji i pristup Strategije EU-a za u području droga za razdoblje 2021. – 2025.

² Strategija EU-a u području droga, uvod, točke 8. i 2.

³ Završni dokument s izvanrednog zasjedanja Opće skupštine UN-a iz 2016. o svjetskom problemu droga, Sprečavanje zlouporabe droga, stavak (d).

PODSJEĆAJUĆI na Rezoluciju Vijeća Ujedinjenih naroda za ljudska prava 37/42⁴ od 23. ožujka 2018. o doprinosu provedbi zajedničke obveze za učinkovito rješavanje i suzbijanje svjetskog problema droga s obzirom na ljudska prava, u kojoj se prepoznaje vrijednost sveobuhvatnih i uravnoteženih mjera politika, uključujući one u području promicanja održivih izvora prihoda;

PODSJEĆAJUĆI na to da su ljudska prava univerzalna, neotuđiva, nedjeljiva, međuovisna i međusobno povezana, što vrijedi i u kontekstu politike o drogama, razvojne pomoći, zdravstvene skrbi i kaznenog pravosuđa;

PODSJEĆAJUĆI na Zaključke Vijeća o alternativnom razvoju, u kojima se pozdravlja vodeća uloga EU-a i njegovih država članica u usklađivanju alternativnog razvoja sa srodnim mjerama borbe protiv droge utemeljenima na razvoju kao i sa sveobuhvatnim razvojnim strategijama i sektorskim politikama, kao što su promicanje ljudskih prava u politici o drogama; ublažavanje siromaštva; ruralni razvoj i sigurnost opskrbe hranom; pristup zemlji i zemljišna prava; mjere u području zaštite okoliša i klimatskih promjena; mirno rješavanje oružanih sukoba i sigurnost; promicanje vladavine prava i dobro upravljanje i promicanje rodne ravnopravnosti⁵;

PODSJEĆAJUĆI na to da bi usklađenom, djelotvornom i učinkovitom provedbom mjera trebalo osigurati visoku razinu zaštite ljudskog zdravlja, društvene stabilnosti i sigurnosti te doprinijeti podizanju svijesti. Trebalo bi što više smanjiti bilo kakve moguće nenamjerne negativne posljedice povezane s provedbom mjera te poštovati ljudska prava i promicati održivi razvoj⁶;

⁴ https://ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?si=A/HRC/RES/37/42

⁵ Zaključci Vijeća EU-a o alternativnom razvoju: „Prema novom shvaćanju alternativnog razvoja i srodnih mjera borbe protiv droge utemeljenih na razvoju – doprinos provedbi zaključaka s izvanrednog zasjedanja Opće skupštine Ujedinjenih naroda iz 2016. i ciljevima održivog razvoja UN-a” (14338/18).

⁶ Strategija EU-a u području droga, uvod, točka 3.

ISTIČUĆI da su se države članice Konvencije UN-a o pravima djeteta obvezale poduzeti sve odgovarajuće mjere, uključujući zakonodavne, administrativne, socijalne i obrazovne mjere, kako bi zaštitile djecu od uporabe droga i spriječile iskorištavanje djece u proizvodnji takvih stvari i trgovini njima⁷;

PREPOZNAJUĆI da treba pristupiti rješavanju stigmatizacije u vezi s uporabom droga i poremećajima povezanim s uporabom droga, pogotovo jer takva stigmatizacija može štetno utjecati na mentalno i fizičko zdravlje osoba koje uzimaju droge, posebice onih u ranjivom i marginaliziranom položaju, te biti prepreka traženju potpore⁸;

PREPOZNAJUĆI da višedimenzionalna priroda fenomena droga iziskuje sveobuhvatan pristup koji uključuje rodnu i dobnu perspektivu i promiče rodnu ravnopravnost i nediskriminaciju osoba u ranjivom i marginaliziranom položaju⁹;

PODSJEĆAJUĆI na potrebu za održavanjem i poboljšanjem dostupnosti i pristupačnosti usluga za smanjenje rizika i štetnih posljedica te pokrivenosti njima, uključujući najbolje prakse utemeljene na dokazima, koje se zasnivaju na minimalnim standardima kvalitete u smanjenju potražnje za drogama u državama članicama EU-a, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom¹⁰;

PONOVNO ISTIČUĆI načelo kontinuiteta skrbi tijekom kaznenih postupaka i važnost toga da se na osnovi informiranog pristanka osobama s poremećajima povezanim s uporabom opojnih stvari ponudi širok raspon dobrovoljnih usluga u vezi s drogama utemeljenih na dokazima, uključujući skrb, liječenje, smanjenje rizika i štetnih posljedica, kojima upravljaju zdravstveni djelatnici, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom¹¹;

⁷ Konvencija UN-a o pravima djeteta, članak 33.

⁸ Strategija EU-a u području droga, strateški prioritet 6.4.

⁹ Zajedničko stajalište u okviru sustava UN-a kojim se podupire provedba međunarodne politike kontrole droga putem učinkovite međuagencijske suradnje – zajednička načela.

¹⁰ Strategija EU-a u području droga, strateški prioriteti 7.1. i 7.2.; Preporuka Vijeća od 18. lipnja 2003. o sprečavanju i smanjenju štete za zdravlje povezane s ovisnošću o drogama (2003/488/EZ).

¹¹ Načelo kontinuiteta skrbi sadržano je u zaključcima Vijeća o alternativama prisilnim sankcijama za prijestupnike koji upotrebljavaju droge; potreba za informiranim pristankom i uključenosti zdravstvenih djelatnika sadržana je u međunarodnim smjernicama, kao i u izvješću Radne skupine UN-a za proizvoljna pritvaranja (WGAD) o politikama o drogama.

UVAŽAVAJUĆI da nezakonita trgovina drogom predstavlja prijetnju zdravlju, sigurnosti i kvaliteti života građana EU-a, kao i zakonitom gospodarstvu, stabilnosti i sigurnosti država članica EU-a;

UVAŽAVAJUĆI i zajedničke napore država članica EU-a i, u skladu s njihovim nadležnostima, Komisije i relevantnih agencija EU-a u borbi protiv nezakonite trgovine drogom i suzbijanju tržišta nedopuštenih droga;

ISTIČUĆI potrebu za sprečavanjem kriminala povezanog s drogama, uz poseban naglasak na potrebi za suzbijanjem nasilja, nezakonite trgovine, korupcije i iskorištavanja ljudi, posebice ranjivih skupina, putem rješavanja temeljnih čimbenika koji dovode do njihove uključenosti na tržištima nedopuštenih droga;

PODSJEĆAJUĆI na načela međunarodnog prava o ljudskim pravima, uključujući načela zakonitosti i proporcionalnosti između kaznenih djela i kazni;

PODSJEĆAJUĆI na Okvirnu odluku Vijeća 2004/757/PUP o utvrđivanju minimalnih odredaba vezanih za elemente kaznenih djela i sankcija u području nezakonite trgovine drogom;

OSUĐUJUĆI smrtnu kaznu, izvansudska pogubljenja i proizvoljna pritvaranja, među ostalim zbog kaznenih djela povezanih s drogom u nekim zemljama svijeta;

PREPOZNAJUĆI da u skladu s konvencijama UN-a o kontroli droga države mogu razmotriti alternativne mjere koje ne uključuju oduzimanje slobode za osobe optužene za lakša, nenasilna kaznena djela povezana s drogom te mogu, u skladu s nacionalnim, ustavnim, pravnim i administrativnim sustavima, predvidjeti alternative ili dodatne mjere u pogledu osude ili kazne¹²;

¹² Konvencija UN-a protiv nezakonite trgovine opojnim drogama i psihotropnim tvarima (1988.), članak 3. stavak 4. točka (c).

PODSJEĆAJUĆI na Zaključke Vijeća iz 2018. o alternativni prisilnim sankcijama za prijestupnike koji upotrebljavaju droge, u kojima se ističe potreba da države članice EU-a predvide i, prema potrebi i u skladu sa svojim pravnim okvirima, primijene alternativne mjere za prisilne sankcije prijestupnika koji upotrebljavaju droge kako bi se spriječila kaznena djela, smanjilo njihovo ponavljanje i povećala učinkovitost sustava kaznenog pravosuđa, istodobno istražujući mogućnost smanjenja štetnog djelovanja na zdravlje te smanjenja socijalnih rizika na najmanju moguću mjeru¹³;

UVAŽAVAJUĆI da bi se, u skladu sa Zaključcima Vijeća iz 2018. o alternativni prisilnim sankcijama za prijestupnike koji upotrebljavaju droge, pojam „alternativa prisilnim mjerama” u skladu s nacionalnim zakonodavstvima država članica EU-a mogao odnositi i na alternativne mjere koje se upotrebljavaju umjesto ili uz tradicionalne mjere kaznenog pravosuđa za prijestupnike koji upotrebljavaju droge;

NAPOMINJUĆI da bi države članice EU-a zbog svojih različitih pravnih okvira i potreba trebale prilagoditi donošenje i provedbu alternativnih mjera u skladu sa svojim situacijama te nacionalnim, europskim i međunarodnim zakonodavstvom;

UVAŽAVAJUĆI trenutni rad Europske komisije, predviđen u Akcijskom planu EU-a u području droga za razdoblje 2021. – 2025., u cilju davanja preporuke za povećanje dostupnosti, učinkovite provedbe, praćenja i evaluacije mjera koje su alternativa prisilnim sankcijama za prijestupnike koji uzimaju droge, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom država članica;

PODSJEĆAJUĆI na završni dokument s izvanrednog zasjedanja Opće skupštine UN-a iz 2016., kojim se, uz dužno poštovanje nacionalnih, ustavnih, pravnih i administrativnih sustava, potiče razvoj i provedba alternativnih ili dodatnih mjera za osudu ili kaznu u odgovarajućim slučajevima, u skladu s trima međunarodnim konvencijama o kontroli droga, kao i promicanje razmjernih odgovora¹⁴;

¹³ Zaključci Vijeća o promicanju alternative prisilnim sankcijama za prijestupnike koji upotrebljavaju droge, 2018., str. 5.

¹⁴ Završni dokument s izvanrednog zasjedanja Opće skupštine UN-a iz 2016. o svjetskom problemu droga, stavak 4. točke (j) i (l).

NAPOMINJUĆI također da se u zajedničkom stajalištu u okviru sustava UN-a o politici u području droga potvrđuje da se konvencijama UN-a o kontroli droga zemljama omogućuje osmišljavanje i provedba nacionalnih politika o drogama na osnovi vlastitih prioriteta i potreba, u skladu s načelom zajedničke i podijeljene odgovornosti i primjenjivim međunarodnim pravom¹⁵;

PREPOZNAJUĆI potrebu da se u razvoju i provedbi politika o drogama promiče i potiče aktivno i smisleno sudjelovanje i uključenost civilnog društva, uključujući nevladine organizacije, mlade, osobe koje uzimaju drogu, osobe koje se oporavljaju, korisnike zdravstvenih i socijalnih usluga povezanih s drogama, znanstvenu zajednicu, akademsku zajednicu i druge stručnjake¹⁶;

UVAŽAVAJUĆI potrebu da se pri oblikovanju i provedbi politika o drogama izbjegava svaki sukob interesa te osigura da na njih ne utječu neprimjereni komercijalni interesi i da se svi sukobi interesa rješavaju u skladu s važećim nacionalnim postupcima;

PREPOZNAJUĆI da su za razvoj i donošenje nacionalnih politika u području kaznenog pravosuđa i kaznenih zakona o utvrđivanju kaznenih djela i sankcija povezanih s drogom nadležne države članice te PODSJEĆAJUĆI na to da u skladu s člankom 168. UFEU-a Europska unija nadopunjuje djelovanje država članica na smanjenju oštećenja zdravlja povezanog sa zloporabom droga, uključujući obavješćivanje i prevenciju;

1. POZIVA države članice EU-a da dodatno podupru razvoj i provedbu politika i intervencija utemeljenih na dokazima kojima se u središte odgovora u području droge stavljaju ljudska prava te da istodobno suzbijaju kriminal i osiguraju javnu sigurnost i zaštitu, održe izvore prihoda i zdravlje pojedinaca, obitelji i zajednica diljem EU-a;

¹⁵ Zajedničko stajalište u okviru sustava Ujedinjenih naroda kojim se podupire provedba međunarodne politike kontrole droga putem učinkovite međuagencijske suradnje, 2018., str. 12.; Rezolucija Komisije za opojne droge (CND) 62/8.

¹⁶ Sastavljeno na temelju Strategije EU-a u području droga za razdoblje 2021. – 2025., strateškog prioriteta 7.3.

2. POZIVA države članice EU-a da dodatno promiču politike o drogama kojima se poštuju ljudska prava, suzbija diskriminacija i smanjuje stigmatizacija osoba koje uzimaju drogu kako bi se osigurao dobrovoljan pristup uslugama, uključujući prevenciju, programe životnih vještina utemeljene na dokazima, smanjenje rizika i štetnih posljedica, rano otkrivanje i intervenciju, savjetovanje, liječenje, rehabilitaciju, socijalnu reintegraciju i oporavak osoba koje uzimaju drogu, kao i liječenje komorbiditeta povezanih s drogama;
3. POTIČE države članice EU-a da u svojim politikama o drogama dodatno promiču mjere prilagođene rodu i dobi te mjere kojima se u obzir uzimaju specifične potrebe djece i mladih, žena i osoba u marginaliziranom i ranjivom položaju;
4. POTIČE države članice EU-a da posebnu pozornost posvete zaštiti prava djece, uključujući zaštitu djece od uporabe droga, i sprečavanju iskorištavanja djece u nezakonitoj proizvodnji droga i trgovini njima;
5. POTIČE države članice EU-a da osiguraju da osobe unutar sustava kaznenog pravosuđa, uključujući one na koje se primjenjuju alternative prisilnim sankcijama, na osnovi svojih potreba i informiranog pristanka imaju dobrovoljan pristup nediskriminirajućim uslugama u vezi s drogama koje su utemeljene na dokazima i prilagođene rodu i dobi;
6. POZIVA države članice EU-a da u politikama o drogama, prema potrebi, podrže aktivno i smisleno sudjelovanje i uključenost znanstvene i stručne zajednice i civilnog društva, uključujući nevladine organizacije, mlade, žene i osobe koje uzimaju drogu;
7. POTIČE države članice EU-a i, u skladu sa njihovim nadležnostima, relevantna tijela i agencije EU-a da ojačaju međunarodnu suradnju i u razvojne programe u vezi s politikama o drogama, među ostalim, uključe uravnotežen pristup utemeljen na ljudskim pravima i dokazima, promičući pritom potpuno poštovanje međunarodnog prava o ljudskim pravima, uključujući načela ravnopravnosti i nediskriminacije;

8. POTIČE države članice EU-a, relevantna tijela i agencije EU-a da zajamče da se mjerama politika o drogama usmjerenima na razvoj, uključujući alternativni razvoj, poštuju načela uvjetovanosti, nediskriminacije i pravilnog redoslijeda, promiče rodna ravnopravnost i osigurava preuzimanje odgovornosti u ciljnim zajednicama;
9. POTIČE države članice EU-a i, u skladu sa njihovim nadležnostima, relevantna tijela i agencije EU-a da se snažno protive izricanju nerazmjernih i nehumanih kazni za kaznena djela povezana s drogom, kao što su smrtna kazna, izvansudska pogubljenja i proizvoljna pritvaranja;
10. POTIČE države članice EU-a da, prema potrebi te u skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvom i u okviru konvencija UN-a o kontroli droga i prava EU-a, dodatno razmotre najbolje prakse utemeljene na dokazima i inovativne pristupe kojima se smanjuje stigmatizacija i diskriminacija osoba koje uzimaju drogu;
11. POZIVA države članice EU-a i, u skladu sa njihovim nadležnostima, Komisiju i relevantne agencije EU-a da prikupljaju i razmjenjuju informacije o učinku koji provedba mjera kaznenog pravosuđa povezanih s drogama i alternativa prisilnim sankcijama ima na osobe koje uzimaju drogu, posebice one u ranjivom i marginaliziranom položaju;
12. POZIVA države članice EU-a i, u skladu sa njihovim nadležnostima, relevantna tijela i agencije EU-a da šire informacije i razmjenjuju najbolje prakse u provedbi i razvoju pristupa utemeljenom na ljudskim pravima u politikama i pristupima u području droga u cilju smanjenja stigmatizacije i diskriminacije, među ostalim u okviru vanjskog djelovanja EU-a;
13. POZIVA države članice EU-a, Komisiju i relevantne agencije EU-a da pri evaluaciji politika o drogama, prema potrebi te u skladu sa svojim nadležnostima i u odnosu na dostupne podatke, u obzir uzmu pitanja ljudskih prava.